

ABSTRACT

The title: PARTICIPATION OF THE SOCIAL FACTOR

IN THE ADMINISTRATION OF JUSTICE

IN THE LIGHT OF CONSTITUTIONAL VALUES AND PRINCIPLES

This dissertation analyzed the legal situation, organizational conditions and the roles played in the implementation of various forms of public participation in the administration of justice. The research problem was presented in the context of the separation of powers in a democratic legal state. The analysis assumed the relevance of the principle of human dignity, justice and constitutional rights and freedoms, which are under the protection of independent courts. The scientific problem was shown in the historical and comparative legal context of the participation of social judges in adjudication in other countries, like: jurors, lay judges, justices of the peace. The history of social participation in the Polish judiciary was also analyzed. The research carried out allowed to formulate postulates *de lege ferenda* relating to the participation of lay judges in adjudication and of other forms: social organizations, social representatives, social guarantors, trustworthy persons, the public and the media - in the administration of justice. Social representatives in all forms can contribute to the realization of justice in courts, either actively or passively participating in the administration of justice as implementation of principle of fairness and the internal public trial, as well as the constitutional principle of external transparency of judicial proceedings.

STRESZCZENIE

Tytuł: UDZIAŁ CZYNNIKA SPOŁECZNEGO

W WYKONYWANIU WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

W ŚWIETLE WARTOŚCI I ZASAD KONSTYTUCYJNYCH

W rozprawie dokonano analizy sytuacji prawnej, uwarunkowań organizacyjnych oraz ról pełnionych w realizacji różnych form partycypacji społecznej w wymiarze sprawiedliwości. Problem badawczy został przedstawiony w kontekście podziału władz w demokratycznym państwie prawnym. W badaniach uwzględniono istotną rolę godności człowieka, sprawiedliwości, a także konstytucyjnych praw i wolności, które znajdują się pod ochroną niezależnych sądów. Problem naukowy ukazano w kontekście historycznym i prawnoporównawczym, w zakresie udziału sędziów społecznych w orzekaniu, w systemach prawnych innych państw (sądy przysięgłych, sądy ławnicze, sądy pokoju). Przeanalizowano też historię partycypacji społecznej w polskim wymiarze sprawiedliwości. Przeprowadzone badania umożliwiły sformułowanie postulatów *de lege ferenda*, zarówno w zakresie udziału ławników w orzekaniu, jak również w zakresie roli innych form: organizacji społecznych, przedstawicieli społecznych, poręczycieli społecznych, osób godnych zaufania, publiczności i mediów w wymiarze sprawiedliwości. Do realizowania sprawiedliwości w sądach mogą przyczyniać się przedstawiciele społeczeństwa we wszystkich formach, uczestnicząc biernie lub czynnie w wymiarze sprawiedliwości, zarówno w ramach realizacji zasady rzetelności oraz jawności wewnętrznej procesu, jak też konstytucyjnej zasady jawności zewnętrznej postępowania sądowego.

Renata Agnieszka Olesiejuk